

RAVZİ'NİN RUMELİ İZLENİMLERİ

Yaşar AYDEMİR*

ÖZET

Ravzî, XVI. Yüzyılda yaşamış, Kanunî Sultan Süleyman, Sultan Selim ve Sultan Murad devirlerini görmüş, muhtemelen 1600 yılından sonra ölmüş bir şairimizdir. Elimizde oldukça hacimli bir Divanı vardır. Şiirlerinden, hayatının büyük bölümünü Balıkesir, Bursa civarında geçirmiş olduğu anlaşılan şairin, birçok şehre ait gözlemleri vardır. Birkaç Rumeli şehri de buna dahildir.

Makalemiz, Ravzî'nin İştib, Üsküp ve Dukagin'e dair gözlemlerini konu almaktadır. Şairin gözlemleri, gezdiği yerlerin doğal yapısı ile orada yaşayan halkın etnik ve dinî yapısı ve içinde bulunduğu durum hakkında ilk elden bilgiler içermektedir. Şairin verdiği bilgiler başka kaynaklarla da desteklenerek incelenmiş ve metinlerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ravzî, Üsküp, İştib, Dukagin

IMPRESSIONS OF RAVZİ ON RUMELİ

ABSTRACT

Ravzi isa poet who lived in 16. century during Kanuni Sultan Süleyman, Selim and Sultan Murad's saltanat periot and most probably he died after 1600. We have a very extensive divan of him. From his poems, it is anderstood that he spent most of his life around Balıkesir and Bursa, thus he had some observation around these cties and some other Rumelian cities.

* Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi
yasaraydemir@yahoo.com, aydemir@gazi.edu.tr

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

Our study is on Ravzî's observations about Ştip, Skopje and Dukajini . His observations include information about the naturel appearance of the people living there and his situation over there.

The information given by the poet with other sources of support were examined and the text is included.

Key Words: Ravzî, Skopje, Ştip, Dukajini.

Giriş

Yûnuszâde olarak bilinen Ravzî, Edinciklidir. Şair hakkında devri tezkirelerinde bilgi yoktur. Bugünkü bilgilerimize göre ondan ilk söz eden İsmail Hakkı Uzunçarşılı olmuştur (Uzunçarşılı 1999: 107). Nail Tuman da şairi, Tuhfe-i Nâilî'ye Karesi Meşâhiri'ni kaynak göstererek almış, oradaki beyitleri şiirlerine örnek göstermiştir (Tuman 2001: 1244). Şairin hayatı ve edebî kişiliğine dair bilgilerimiz onun divanındaki bilgi kırıntılarından hareketledir. Bu bilgilere göre ataları bey ve sipahidir. Şairin doğum tarihi, en geç XVI. asrın ikinci çeyreğidir. Düzenli olmasa da iyi bir eğitim görmüştür. Ravzî, muhtemelen evlenmiş ve çocuk sahibi olmuştur. Şair, Emir Sultan dergahının sekizinci postnişini Nurbahşiyye veya Kübreviyye mensubu Lutfullah-ı Sâni (öl. 971/1563)'nin dervişidir. Şiirlerinden anlaşıldığına göre 1600 yılından sonra ölmüştür (Aydemir 2007: 1-14).

Ravzî'nin, içinde 736 manzume bulunan bir Divanı vardır. Şiirlerinde sade bir dil kullanmıştır. Mahallî unsurlara yer vermiş, atasözleri ve özellikle deyimlere sıklıkla başvurmuş, halk söyleyişlerini ustalıklı şiire taşımıştır. Fars şairlerinden Hâfız'ı, Türk şairlerinden de Hayrefî ve Bâkî'yi kendisine örnek almıştır. Necâtî, Hayâlî, İshak Çelebi, Yahyâ Bey gibi, birçoğu çağdaşı Türk şairlerini de önemsemiştir (Aydemir 2007: 17-66).

Edebiyatımızda şehirleri konu alan şehrengiz ve biladiye türünde eserler kaleme alınmıştır. En yaygın olanı şehrengizlerdir. Ancak şehrengiz veya şehrengiz dediğimiz bu eserler daha çok şehrin esnafını konu alır ve oranın ticari hayatını yansıtır. Bunun yanında Lamî'nin Bursa Şehrengizi ve Ravzî'nin Edincik Şehrengizi'nde olduğu gibi söz konusu şehrin tabii ve tarihî güzelliklerini veren şehrengizler de vardır (Akkuş 1987: 11-12; Aydemir 2007: 78-82; Çeltik 2004: 436-45). Bugünkü bilgilerimize göre edebiyatımızda

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

şehrengiz geleneğini başlatan ilk şair Mesihî'dir ve şehrengize konu olan şehirlerin çoğu da Balkan şehirleridir. Şehir veya belde isimlerinin tevriyeli kullanımı esasına dayanan biladiye türü de şehirlerin konu edildiği eserlerdir (Kurnaz 1997: 230-52) .

Adı, şehrengiz, şehreşub veya biladiye olmamakla birlikte değişik vesilelerle şehirleri konu alan şiirlere de rastlanır. Buradaki anlatım, bağlamına göre şehrin soysö-kültürel yapısına, tabiat güzelliklerine veya şehirde yaşayan insanların sıkıntılarına yer verir, şairin psikolojisini yansıtır. Bu tür eserler kurgudan ziyade gözleme dayanır. Bir bakıma küçük birer şehrengizdir. Şeyhülislam Yahyâ'nın İstanbul'u (Kavruk 2001: 219), Ravzî'nin Edincik'i (Aydemir 2007: 78-82), Vücdî'nin Halep, Bursa, İstanbul ve Edirne'yi medhi gibi (Aydemir 2007a: 180; Aydemir 2007b).

Ravzî'nin Rumeli İzlenimleri

Ravzî, şiirlerinden anlaşıldığına göre çokça yer dolaşmıştır. Gittiği yerlerde resmî bir sıfatla bulunup bulunmadığını bilmiyoruz. Şair belki de sipahi ve bey dediği ailesi ile çocuk yaştan itibaren buralarda bulunmuştur. Hangi sebeple gitmiş olursa olsun, bize hem yaşadığı ve dolaştığı çevreyi hem de gezdiği yerlerin kendi dönemindeki görüntüsünü vermektedir. Bu bilgiler, şairin kendi psikolojisi ve döneminin tarihi yanında, toplumun sosyolojik, etnografik, iktisadi ve kültürel özelliklerini de yansıtır.

Divandan elde ettiğimiz bilgilere göre Ravzî, İstanbul, Bursa, Mihaliç, Gelibolu, Erdek, Dukagin, İştib ve Üsküp'te bulunmuştur. Gitmek arzusunda olup da, gidip gitmediğinden emin olamadığımız Germiyan, Irak ve Horasan'ı da bunlara ilave etmek mümkündür (Aydemir 2007: 78-82).

Ravzî'nin hangi sebeple gittiğini bilemediğimiz Rumeli'deki yerleşim yerlerinden birisi İştib'dir. İştib bugün Makedonya sınırları içerisinde yer alır. Ravzî, İştib'i çok güzel bulur. "Ey Ravzî! Rumelinde İştib şehri ne güzel bir şehirmiştir, temaşa eyle" der:

Temâşâ eyle Ravzî Rûmilinde

Ne zîbâ şehri imiş bu şehri-i İştib

G.113/5

Bunun dışında divanda İştib yer almamıştır. Şiirde "İştib" kelimesinin geçtiği beyit sanki kafiyesi için tercih edilmiş gibidir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

Ravzî'nin Rumeli'de gezip gördüğü ve beğendiği bir başka yerleşim yeri Üsküp'tür. 1392 yılında Yıldırım Bayezid döneminde Türk yönetimine giren Üsküp, coğrafî konumu ve tarihî misyonu itibarıyla Balkanlardaki büyük kültür merkezlerinden birisi olmuştur. Bu özelliğini Osmanlı'nın Balkanlardan çekilişinden sonra da sürdürmüştür. Tabii güzelliği ve üzerinde taşıdığı tarihî şehir kimliği ile hala önemini muhafaza etmektedir. Çok sayıda tarihî şahsiyeti yetiştirmiş olan Üsküp, bir o kadar da şair çıkarmıştır. Sadece tezkirelerde Üsküplü olduğu belirtilen 19 Divan şairi vardır (İsen 1997: 133).

Bu güzel şehir, çok sayıda sanatçıya ilham kaynağı olmuş ve onların eserlerinde kendine yer bulmuştur. Birçok şairimiz şiirlerinde Üsküb'e; Üsküb'ün güzellerine ve güzelliklerine yer vermiştir (Çeltik 2000: 99-100). Bunların başında Üsküp Şehrengizi ile Üsküplü İshak Çelebi gelir. İshak Çelebi, hem şehrengizinde hem de iki ayrı şiirinde Üsküb'ün güzelleri ve güzelliklerini dile getirmiştir (Çavuşoğlu vd. 1990: 100-108). Üsküb'ün güzellikleriyle âşıkları öldüren güzelleri vardır:

*Bir yer var imiş dilberi âşık-küş olurmuş
İshâk yüri gidelüm Üsküb olacakdur*

G. 48/5

İshak Çelebi, Üsküp hakkında bir de gazel yazmıştır. O, söz konusu gazelinde Üsküb'ü görmeyenlere acır ve hayatlarını boşa geçirmiş olarak görür:

*Âh ol kişiye kim geçüre rûzgârını
Görmek müyesser olmaya Üsküb diyârını*

G.322/1

Üsküb'ün baharı çok hoştur; oranın baharını övmeye lâayık olsunlar diye bulutlar goncaların ağzını gülsuyuyla yıkar:

*Yusın sehâb goncanun ağzın gülâb ile
Tâ lâayık ola öğmeğe anun bahârını*

G.322/3

Ravzî de Üsküb'ü görüp beğenen şairlerimizdendir. Ona göre Rumelinde sınırsız güzel vardır ama, sevgilinin güzelliği

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

hepsinden üstündür. Rumillerinin kazı turnası çoktur; onları devrin pâdişahı himmet doğanıyla avlamalıdır:

Egerçi Rûmilidür bu güzeller bî-nihâyetdür

Baňa hep cümlesinden yeğ gelür hüsnüñ temâşası

Şeh-i devrâna söyleñ bâz-ı himmetle şikâr itsün

Nihâyetsüz geçer Rûm illeriniñ kazı turnası

Hele Üsküb'ü seyr eyle, o ne güzelliştir! Üsküb'e Anadolu'nun Bursası dense uygun düşer:

Temâşâ eyle Üsküb'i ne zîbâ şehri olur ol kim

Münâsibdür eger dirsem aña Rûm'uiñ Burusa'sı

G.633/4-6

Üsküplü olan Yahya Kemâl de yaklaşık üç yüz yıl sonra “Kaybolan Şehir” ismini verdiği şiirinde Üsküb'ü Bursa'nın devamı görecektir:

Üsküb ki Şar Dağı'ında devamıydı Bursa'nın

Bir lâle bahçesiydi dökülmüş temiz kanun

Beyatlı 1989: 71-72.

Ravzî'nin üzerinde en fazla durduğu şehir bugün Kosova sınırları içerisinde bulunan Dukagin'dir. Dukagin, aslında Normandiya beylerinden birisinin adıdır. Bu bey, Bizans İmparatorluğunun zayıf düşmesi sonucunda İşkodra taraflarını zaptetmiştir. Onun nesli Arnavutlaşmış, Dukaginler olarak tanınmıştır. Bunların en meşhuru Lek, yani Aleksandır Dukagin'dir. Aleksandır Dukagin, Arnavutlara “Lek Dukagin Kanunu” olarak bilinen kanunları getirmiştir. Daha sonra Karadağ tarafında bulunan Balsalar Dukaginlerin yaşadığı yerleri zapt etmişler, Dirin nehrinin güneyinde Dukagin denilen nahiye ile Mirdita taraflarında kalmışlardır. İskender Bey bütün Arnavutluğun yönetim ve kumandanlığını ele aldığı anda Dukagin Beyi de İskender Beyin yönetimini kabul edip emrinde bulunmuştur. Arnavutluk Osmanlılar tarafından feth edildikten sonra Dukagin efradı hanedanı müslüman olmuş, Osmanlı idaresinde önemli mevkilere

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

gelmişlerdir (Sami 1996: III, 2181). XVI. asrın şöhretli şairi Yahya Bey (öl. 1582) de Dukaginzade olarak anılır.

Şemseddin Sami'nin kendi döneminde bir nahiye olarak belirttiği Dukagin'in XVI-XVII. yüzyıllarda birkaç nahiye ile birlikte Dukagin Sancağı oluşturulduğunu, XVIII. yüzyılda İşkodra sancağına bağlandığını, XIX. yüzyılda ise tamamen lağvedildiğini biliyoruz (Kaya 1985: 12). "Halk arasında Dukagin coğrafi bir terim olarak "Dirin'i besleyen akarsuların çağlayanlar halinde köpük köpük aktığı sert ve yalçın kayaların bulunduğu yöreye verilen genel bir ad olarak kullanılagelmiştir"(Kaya 1985: 12). Bugün Kosova iki bölgeden oluşur: Birincisi Priştina şehrinin içinde bulunduğu Kosova, ikincisi de Prizren'in dahil olduğu Dukajin bölgesidir.

Bu bilgilere rağmen Ravzî'nin yaşadığı dönemde Dukagin'in ne kadar büyük bir yerleşim yeri olduğu konusunda kesin bir yargıya varmak zordur.

Ravzî, İştib ve Üsküb'ün aksine Dukagin'i beğenmemiştir. Dukagin'e dair yazdığı 12 bend tutarındaki mütekerrir murabbaı:

*Saňa bir söz diyeyin tut kulağın diñle hemîn
Sen de bir gaflet ile bencileyin varma sakın
'Âlemi geşt iderek derd ile gamgîn ü hazîn
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

dizeleriyle başlar. Buna göre şair Dukagin'e gitmesini gaflet olarak görür. Oranın halkı hep yalın ayak, başı çıplaktır; Arnavut kafiridir ve çok konuşkandır. Oraya kadı olan insan ahmaktır:

*Halkı hep yalın ayak başı kabâ çıplakdur
Arnavud kâfiridür gâyet ile yañsakdur
O yire kâdî olur şol kişi kim ahmakdur
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

Buradaki insanların kiminin adı Prenda, kimisinin Kecnûş'dur. Eriğin adı kumbula, üzümün rûştur. Burada kadı olanın yanına gelenler eli boş gelmezler:

*Kiminiñ adı Prendâ kimisiniñ Kecnûş
Eriğe kumbula dirler üzümüñ adına rûş
Hiç gelmez birisi kâdıya gelse eli boş*

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Ya sarımsak, ya soğan ya da peynir getirirler. Vişneye bakan yoktur, Hot poğaçasının da yüzüne bakan yoktur. Buranın inciri benzersizdir:

*Ya sarımsak getürür ya soğan ya peynir
Kim bakar vişneye bogaça-i Hod ya kim yir
Mîve kısmında 'aceb bî-bedel olur incîr
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

"Efendi" kelimesine karşılık "zod", "berber"e karşılık "keştûd" derler. Her birisi Nemrud'u hatırlatan ulu kafirleri vardır:

*Kadıya dirler efendi diyecek yirde zod
Türkî söz söyler iseñ berber nedür keştûd
Ulu kâfirleri var her birisi bir Nemrûd
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

Köyde olan kadıya "cerevin" derler. Önünden Dirin nehri akar. Kadısının adı Ronkagin'dir:

*Kâdı bir köyde olur adına dirler cerevin
Bir büyük su akar önünde adı Dirin
Kâdısı Ronkagin ocağa yakmışlar evin
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

Dukagin'de Cafer, Hızır ve Burak adında dil bilen üç kişi vardır. Fakat onlara bile yakın olan Hak'tan uzak olur:

*Dil bilür anda hemân üç kişi vardır ancak
Biri Ca'fer Krüzi biri Hızır biri Burak
Anlara dahı yakın olan olur Hak'dan 'ırak
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

Arpa unu kepeğiyle bulamaç yaparlar; ne tuzu ne yağı vardır. Aç itin önüne koysan yemez. Hiç birisi ömründe tutamaç yememiştir:

*Arpa unun kepegi ile iderler bulamaç
Ne tuzı var ne yağı it yemez olursa da aç
'Ömri içre birisi hiç yimemişdür tutamaç
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

Dukagin'in ne pirinci, ne yağı ne de balı bulunur. Halkı yokluk içindedir. Baştan başa ateşe verip yakılası bir yerdir:

*Ne pirinci bulunur ne yağı var ne balı
Halkınuñ fakr ile gâyet de mükedder hâli
Hâsılı ucdan uca âteş urup yakmalı
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

Ravzî'nin yukarıdaki dizelerine paralel bir görüşü de XV. asır şairlerinden Cemâlî (öl. II. Bayezid dönemi) Arnavutluğun geneli için söyler. Cemâlî muhtemelen Fatih'in 1478 tarihinde düzenlediği Arnavutluk seferine katılmıştır. Cemâlî'ye göre de Arnavutluğun ekmeği az, olanın da tuzu yoktur. Şair kavununu görmemiş, zaten karpuzu da yoktur. Yağmur ile tufanı tutunca yeli insanı öldürür:

*Etmegi az anun dahi tuzı yok
Kavunun görmedük u karpuzı yok*

*Tutıcak yağmur ile tûfânı
Yilleri âlemi ider fânî (46-47)*

(Erimer 1973-74: 272)

Bir hisarı vardır, kabih adıyla Leş'tir. Öyle ıssılık olur, sanırsın ki yanar ateştir. Halkının bir kısmı kafir, bir kısmı Türk (müslüman)dir:

*Bir hisârı var anuñ ism-i kabîhi Leşdür
Şöyle ıssılık olur sanki yanar âteşdür*

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

*Halkınuñ kimisi kâfir kimisi Türkeşdür
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

Dukagin'in boğazından asılası bir emini vardır. O yüzü karanın sakalı fisk ile ağarmıştır. Bir daha buraya gelmeye tevbeler olsun:

*Bir boğazından asılası emîni var anuñ
Sakalı fisk ile ağarmış o yüzi karanuñ
Gidi götin sikeyin bir dahu anda varanuñ
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

Bütün dünyayı doşaşan; Çin, Mâçin, Isfahan ve Horasan'a kadar giden insan Dukagin'in benzerini görmemiştir. Aden mülkü ile Yemen şehri bile hiçbir zaman buna benzemez:

*Ravziyâ görmedi mislini cihân seyrin iden
Çin ü Mâçîn u Sıfahân u Horasân giden
Beñzemez hergiz aña mülk-i 'Aden şehr-i Yemen
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin*

Sonuç

Ravzî XVI. yüzyılda yaşamış Edincikli bir divan şairidir. Değişik sebeplerle imparatorluğun birçok yerini dolaşmış, gezip gördüğü yerlerdeki mahallî unsurları ve dolaştığı yerlere ait izlenimlerini şiirlerine yansıtmıştır. Edincik için yazdığı bir şehrengizi ve manzum mektubu da bulunan şairin şehirleri ve yaşanan canlı hayatı şiire aktarma yönünde belirgin bir gayreti vardır.

Dolaştığı bölgelerden birisi de Rumeli coğrafyasıdır. Şair bu bölgede İştîp, Üsküp ve Dukagin'i dolaşmış, oradaki izlenimlerini şiirlerine yansıtmıştır. Üsküp ve İştîp için beğenisini ifade ederken Dukagin'e gelişine pişman olmuştur. Dukagin'in yoksulluğunu, halkının alışkanlıklarını, halk-kadı ilişkilerini, dinî, etnik ve coğrafi yapısını ve yönetilenle yönetici ilişkilerini şiir diliyle gözler önüne sermiştir. Bu bilgiler sosyal ve siyasî tarihe, sosyolojik, etnoğrafik ve demografik yapıya malzeme olabilecek özelliktedir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

KAYNAKÇA

- AKKUŞ, Metin 1987, *Türk Edebiyatında Şehrengizler ve Bursa Şehrengizleri*, Erzurum: Atatürk Üni., SBE., Yüksek Lisans Tezi,
- AYDEMİR, Yaşar 2007b, *Vücutî, Hayâl u Yâr*, Ankara: Birleşik Kitabevi
- AYDEMİR, Yaşar 2007a, “Şiir Aynasında Halep”, *EKEV Akademi Dergisi*, Erzurum: S.31, 179-190.
- AYDEMİR, Yaşar 2007, *Ravzî Divanı*, Ankara: Birleşik Kitabevi Yayınları.
- BEYATLI, Yahya Kemal 1989, *Kendi Gök Kubbemiz*, İstanbul: MEB. Yayınevi.
- ÇELTİK, Halil 2000, “Rumeli Şairlerinde Yöresel Kültür”, *Bilig*, Ankara: S.14, 99-109.
- ÇELTİK, Halil 2004, *Divan Sahibi Rumeli Şairlerinin Şiir Dünyası*, Ankara: Gazi Üni. SBE. Doktora Tezi.
- HAYRETÎ, 1981, *Divân* (Haz. Mehmet Çavuşoğlu- M. Ali Tanyeri), İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- HORATA, Osman 1991, "XV. Yüzyıl Şairlerinden Cemâlî'nin Hayatı ve Şiirleri", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Ankara: C. 8, S. 1-2, 51-83
- İSEN, Mustafa 1997, “Kültür Tarihimizde Üsküp ve Üsküplü Divan Şairleri”, *Ötelerden Bir Ses, Divan Edebiyatı ve Balkanlarda Türk Edebiyatı Üzerine Makaleler*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KAVRUK, Hasan 2001, *Şeyhülislam Yahyâ Divânı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- KAYA, İdris Güven 1985, *Dukaginzaade Yahya Beğ'in Sanatı*, Priştine: Kosova Üniversitesi Felsefe Fakültesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- KURNAZ, Cemâl 1997, “Arayıcızade Hüseyin Ferdî ve Derviş Ömer Efendi'nin Biladiyeleri”, *Divan Edebiyatı Yazıları*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Şemseddin Sami, 1996, *Kamusu'l-Alam*, Tıpkı Basım, Ankara: Kaşgar Neşriyat, C.III.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

Üsküplü İshak Çelebi Dîvânı 1990, (Haz. Mehmet Çavuşoğlu- M. Tanyeri), İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları.

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Fe'ûlün

Dil ü cân virüp oldum vasla tâlib

Didiler râygân olur menâsıb

Ahibbâñı ser-i zülfünde bend it

Yaraşmaz gerden-i a'dâda ol ip

Gamuñda niçe kez öldüm dirildüm

Saña cân virmedür gördüm münâsıb

Olurdu âsitânuñ secdegâhum

Serâyuñda rakîbüñ olmasa düb

Temâşâ eyle Ravzî Rûmilinde

Ne zîbâ şehr imiş bu şehr-i İştib

G.113

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

Rakîbüñ oldı ığvâsıyla ol şeh bendesin nâsı

Mukarrer bâ'is-i izlâl olur *vesvâsı hannâsı*

Beni men' itme sûfî saykal-ı 'ışk u mahabbetden

Güzeller sevmeyince açılır mı gönlümün pası

Dem-â-dem âh ile 'ömri geçer ol kimsenün cânâ

Hevâ-yı kâkülüñle var ise başında sevdâsı

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

Egerçi Rûmili'dür bu güzeller bî-nihâyetdür
 Baña hep cümlesinden yeg gelür hüsnüñ temâşâsı
 Şeh-i devrâna söyleñ bâz-ı himmetle şikâr itsüñ
 Nihâyetsüz geçer Rûm illerinüñ kazı turnası

Temâşâ eyle Üsküb'i ne zîbâ şeh olur ol kim
 Münâsibdür eger dirsem aña Rûm'ün Burusa'sı

Sen ol pâkize gevhersin ki deryâ-yı melâhatde
 Dehânuñ bir sadehdür dişlerin lü'lû-yı lalâsı

Leb-i dil-ber hayâliyle gönül hayrân olur ammâ
 Beni mest-i harâb eyler Hüseyin'ün çeşm-i şehlâsı

Hedef itdi dil ü cânım cefâ tîrine ey Ravzî
 Beni kurbân iden cânânımuñ ebrû-yı garrâsı

G. 633

Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün

Saña bir söz diyeyin tut kulağın diñle hemîn
 Sen de bir gaflet ile bencileyin varma sakın
 'Âlemi geşt iderek derd ile gamgîn ü hazîn
 Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Halkı hep yalın ayak başı kabâ çıplakdur
 Arnavud kâfiridür gâyet ile yañşakdur
 O yire kâzî olur şol kişi kim ahmakdur
 Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
 and History of Turkish or Turkic
 Volume 4/2 Winter 2009*

Kiminüñ adı Prendâ kimisinüñ Kecnûş
Eriğe kumbula dirler üzümün adına rûş
Hîç gelmez birisi kâdıya gelse eli boş
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Ya sarımsak getirür ya soğan ya peynir
Kim bakar vişneye bogaça-i Hodⁱ ya kim yir
Mîve kısmında 'aceb bî-bedel olur incîr
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Kazıya dirler efendi diyecek yirde zodⁱⁱ
Türki söz söyler iseñ berber nedür keştûdⁱⁱⁱ
Ulu kâfirleri var her birisi bir Nemrûd
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Kadı bir köyde olur adına dirler cerevin^{iv}
Bir büyük su akar önünde adı Dirin
Kadısı Ronkagin ocağa yakmışlar evin
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Dil bilür anda hemân üç kişi vardur ancak
Biri Ca'fer Krüzi^v biri Hızır biri Burak
Anlara dahı yakın olan olur Hak'dan 'ırak
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Arpa unun kepegi ile iderler bulamaç
Ne tuzı var ne yağı it yemez olursa da aç
'Ömri içre birisi hiç yimemişdür tutamaç
Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
and History of Turkish or Turkic
Volume 4/2 Winter 2009*

Ne pirinci bulunur ne yağı var ne balı
 Halkınuñ fakr ile gâyet de mükedder hâli
 Hâsılı ucdan uca âteş urup yakmalı
 Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Bir hisârı var anuñ ism-i kabîhi Leş^{vi}dür
 Söyle ıssılık olur sanki yanar âteşdür
 Halkınuñ kimisi kâfir kimisi Türkeşdür
 Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Bir boğazından asılası emîni var anuñ
 Sakalı fisk ile ağarmış o yüzi karanuñ
 Gidi götin sikeyin bir dahı anda varanuñ
 Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Ravziyâ görmedi mislini cihân seyrin iden
 Çîn ü Mâçîn u Sıfahân u Horasân giden
 Beñzemez hergiz aña mülk-i ‘Aden şehr-i Yemen
 Bir yire vardı yolum adına dirler Dukagin

Mr.113

-
- ⁱ Bugün Arnavutlukta İşkodra'ya bağlı "Hot" isimli bir ilçenin adıdır.
ⁱⁱ Kelime Arnavutçada "bey, sayın, beyefendi" anlamlarına gelir.
ⁱⁱⁱ Kelime Arnavutçada bugün "qethore" şeklinde yazılır ve hayvanları kırkan kimseye denir.
^{iv} Tarihî Arnavutçada "geveri" şeklinde yazılan kelime bir yerde hükümeti temsil eden kişi demektir.
^v Kelimenin aslı "Krüezi" şeklinde olup meşhur bir Arnavut aşiretinin adıdır.
^{vi} Bugün Arnavutluk'ta "Leji" isminde bir şehir vardır. Kötü kokusundan dolayı "kötü kokan" anlamında bu ismi almıştır.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature
 and History of Turkish or Turkic
 Volume 4/2 Winter 2009*